

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 229/09-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť V. K., B., a spoločnosti K., s. r. o., B., zastúpených advokátom JUDr. K. Ž., T., vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 49 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 6 ods. 3 písm. a) a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 88/2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. K. a spoločnosti K., s. r. o., o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. apríla 2009 doručená sťažnosť V. K., B. (ďalej len „sťažovateľ v I. rade“), a spoločnosti K., s. r. o., B.

(ďalej len „sťažovateľ v II. rade“ spolu len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 49 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na podrobné oboznámenie s povahou a dôvodom obvinenia zaručeného čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru a práva podľa čl. 17 dohovoru, ako aj práva na ochranu majetku zaručeného čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 88/2006.

Z odôvodnenia predloženej sťažnosti vyplýva, že pred okresným súdom prebieha trestné konanie, v ktorom sťažovateľ v I. rade vystupuje ako obžalovaný zo spáchania trestného činu porušovania ochrany rastlín a živočíchov podľa § 181c ods. 2 písm. b) a § 181c ods. 3 písm. a) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom do 31. decembra 2005. K spáchaniu uvedeného trestného činu malo dôjsť na tom skutkovom podklade, že sťažovateľ v I. rade ako štatutárny orgán sťažovateľa v II. rade v čase od 3. januára 2003 do 29. septembra 2004 predal 11 exemplárov živočíšnych druhov bez toho, aby získal od Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) výnimku zo zákazu komerčných činností vzťahujúcich sa ku kúpe predmetných exemplárov. Prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava I doručila okresnému súdu 20. októbra 2006 obžalobu v predmetnej veci. Okresný súd 23. februára 2009 uskutočnil hlavné pojednávanie vo veci. Zo sťažnosti nevyplýva, či do dňa jej doručenia ústavnému súdu bolo vo veci právoplatne rozhodnuté.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli, že 9. septembra 2002 sťažovateľ v I. rade doručil ministerstvu žiadosť o udelenie výnimky zo zákazu komerčných činností pre exempláre, s ktorými chcel obchodovať. Ministerstvo ho vyzvalo na doplnenie údajov, ktoré podľa sťažovateľov malo k dispozícii „na Okresných úradoch životného prostredia“. Sťažovateľ v I. rade žiadal preskúmať dôvodnosť výzvy na doplnenie údajov k jeho žiadosti. Minister životného prostredia Slovenskej republiky však zhodnotil postup

ministerstva vo veci ako súladný s právnymi predpismi. Sťažovateľ v I. rade následne *«zrušil živnostenské oprávnenie a previedol hmotný a nehmotný majetok v rátane 57 exemplárov skupiny „A“ Testudo hemanni (Korytnačka zelená) a 27 exemplárov Testudo graeca (Korytnačka žltohnedá) na spoločnosť K. s. r. o.»*.

Sťažovateľ v II. rade taktiež požiadal ministerstvo o udelenie výnimky zo zákazu komerčných činností pre uvedené živočíšne druhy. Ministerstvo aj v tomto prípade *„napriek doplneniu žiadosti o údaje, ktoré mal žiadateľ k dispozícii odmietlo konať a začatie konania o udelení výnimky zo zákazu komerčných činností a podmienilo povinnosťou žiadateľa doplniť vo verejnej listine – preukazoch o pôvode údaje o matke a otcovi“*. Sťažovateľ v II. rade argumentoval zmätočnosťou požiadaviek ministerstva.

Ministerstvo adresovalo 29. apríla 2003 Okresnej prokuratúre Bratislava I trestné oznámenie a následne *„oznámilo, že nakoľko je proti V. K. zahájené trestné stíhanie až do jeho skončenia prerušuje konanie o vydaní potvrdení pre spoločnosť K. s. r. o.“*.

Sťažovatelia ďalej uviedli, že na hlavnom pojednávaní sťažovateľ v I. rade *„vzniesol námietku voči nezákonnosti súdneho konania“*, ktorej obsah sa sústredil na tvrdenie, že skutok, z ktorého je obžalovaný, nie je trestným činom (absencia protiprávnosti, spoločenskej nebezpečnosti). Trestné konanie proti sťažovateľovi v I. rade tak podľa názoru sťažovateľov *„prekračuje medze vyplývajúce z Trestného zákona“* a porušuje označené základné práva.

Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal po meritórnom prerokovaní ich sťažnosti tento nález:

«- Sťažnosti sa vyhovuje

- Základné právo sťažovateľa v prvom rade byť podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu priznané čl. 6 ods. 3 písm. a) Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené Okresným súdom Bratislava I, ktorý začal súdne konanie a pokračoval v trestnom stíhaní napriek skutočnosti, že žalobný návrh Pv 18/06-62 Okresnej prokuratúry Bratislava I neobsahoval odôvodnenie a nespĺňal

všetky zákonné podmienky stanovené Trestným zákonom č. 140/1961 Zb. a Trestným poriadkom

- *trestné stíhanie a súdne konanie 1 T 88/2006 konané len na základe naplnenia formálnych znakov trestného činu prekračuje medze určené zákonom č. 140/1961 Zb., č. 454/07 Z. z., č. 543/02 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, má za následok porušenie práva sťažovateľa v prvom rade na spravodlivé konanie priznané čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 17 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolu č. 11 a čl. 2 ods. 2, čl. 49, čl. 152 ods. 4, čl. 1 ods. 1 Ústavy SR*

- *právo držby sťažovateľa v prvom a druhom rade k odchovaným exemplárom skupiny „A“, ktorých pôvod a spôsob nezameniteľného označenia bol doložený verejnou listinou bolo porušené v rozpore s čl. 20 ods. 1), ods. 4), Ústavy SR, čl. 1 dodatkového protokolu č. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a to v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním na základe ktorého Výkonný orgán prerušil konanie o vydaní výnimky zo zákazu komerčných činností.*

- *súdne konanie 1 T 88/2006 Okresného súdu Bratislava I voči V. K. za predaj exemplárov odchovaných v intenzívnej ľudskej opatere, ktorých pôvod a spôsob nezameniteľného označenia bol doložený verejnou listinou Ústavný súd SR zrušuje.»*

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu...

Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. a) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

- a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu...

Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústava podľa už citovaného čl. 127 ods. 1 podmieňuje právomoc ústavného súdu na konanie o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb zistením, že ochranu tam uvedeným právam a slobodám neposkytuje iný súd. V opačnom prípade ústavný súd nemá dostatok právomoci na poskytnutie takejto ochrany a predbežne prerokúvanú sťažnosť musí odmietnuť (ide o tzv. princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu).

Skutočnosť, že sťažovateľ v I. rade namieta porušenie označených základných práv postupom okresného súdu ako súdu prvostupňového v trestnom konaní, privádza ústavný súd k záveru o nedostatku právomoci na preskúmavanie takeého postupu. Aj v trestnom konaní súdnom je obžalovanému garantované právo na preskúmanie postupu i meritórneho rozhodnutia prvostupňového súdu prostredníctvom inštitútu riadnych opravných prostriedkov. Existuje teda iný súd, ktorý v tomto prípade rozhoduje o poskytnutí ochrany sťažovateľom v I. rade označeným základným právam i právam vyplývajúcim z dohovoru.

Pokiaľ ide o sťažovateľom v II. rade namietané porušenie jeho základného práva vlastníť majetok i práva na ochranu majetku, ústavný súd zistil pre realizáciu svojej

právomoci plynúcej z čl. 127 ods. 1 ústavy procesnú prekážku rovnakej povahy, ako v prípade sťažovateľa v I. rade.

Ak k porušeniu uvedených základných práv sťažovateľa v II. rade malo dôjsť „v príčinnej súvislosti s trestným stíhaním na základe ktorého Výkonný orgán (ministerstvo, pozn.) prerušil konanie o vydaní výnimky zo zákazu komerčných činností“, potom ochranu dotknutým základným právam bol oprávnený poskytnúť Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v režime správneho súdnictva, konkrétne v konaní proti nečinnosti orgánu verejnej správy podľa štvrtej hlavy piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). Z príloh predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že sťažovateľ v II. rade túto možnosť aj využil a najvyšší súd rozsudkom z 28. februára 2005 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Sžnč 1/2004 uložil ministerstvu povinnosť konať a rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa v II. rade do dvoch mesiacov od právoplatnosti predmetného rozsudku (teda do 29. mája 2005).

Právomoc najvyššieho súdu vylučuje právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam sťažovateľa v II. rade, ktoré mohli byť porušené nečinnosťou ministerstva v konaní o predmetnej žiadosti. Aj pre prípad, že ministerstvo v rozpore s právoplatným rozsudkom najvyššieho súdu naďalej vo veci nekonalo, mal sťažovateľ v II. rade k dispozícii ďalšie účinné prostriedky nápravy porušenia svojich základných práv. Konkrétne išlo o možnosť opakovaného ukladania pokút podľa § 250u OSP, ktoré bezpochyby neplní len funkciu represívnu, ale má tiež pôsobiť donucujúco na nečinný orgán verejnej správy. Sťažovateľ v II. rade taktiež mohol využiť inštitút náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom ministerstva podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, prípadne podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ani jedna z uvedených možností však vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy právno-aplikačne nespadá do okruhu právomoci

ústavného súdu, preto aj v tejto časti bolo potrebné predloženú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už nezaoberal ďalšími požiadavkami formulovanými sťažovateľmi v sťažnostnom petite (návrh na „zrušenie“ trestného konania vedeného na okresnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2009